

Proudy ve výtvarné pedagogice

80. léta 20. století

- Dochází ke dvěma protichůdným liniím ve výuce výtvarné výchovy:
 - **Duchovní a smyslové pedagogika**
 - Důraz je kladen na kontakt s materiálem, vlastní tělesnou schránkou a prostorem
 - **Vizuálně komunikativní výtvarná pedagogika**
 - „...zaměřena na kultivaci převážně vizuálních uměleckých i neuměleckých forem.“(babyr. S. 14)muzeum 4

80. léta 20. století

- Další tendencí, která se ve výtvarné pedagogice objevuje se **Pedagogika výtvarných projektů**, která tyto dva proudy částečně propojuje.
- tendence inspirované anglickou školou
 - (propojení smyslů a racionálního myšlení)

Věra Roeselová

- průkopnice **projektové metody**
- **Publikace:**
- Inspiračním činitelem pro ni byl profesor Igor Zhoř a doktorka Hana Dvořáková.
 - Tyto metody se poprvé objevily v publikaci Škola výtvarného myšlení I (II).
 - *„Obrazová část publikace vypráví o hledání cesty k výtvarnému myšlení, ukazuje, že výtvarně tvořit neznámá jen zobrazit, ale i do hloubky poznat, pochopit a proměnit. Nabízí cestu za prohloubeným poznáním, která vede skrze rozšířené vědomí.“*
 - [ZHOŘ, Igor. Škola výtvarného myšlení. (I) Metodický materiál pro práci v zájmové výtvarné činnosti. Brno : 1987, s. 1.]
- Projektová metoda byla užívána převážně výtvarníky-pedagogy

90. léta 20. století

- snaha o nastolení nových možností ve výuce výtvarné výchovy
- Posílení autonomie učitele i žáka, ne ovšem pouze v pohledu svobody, ale i závazku a zodpovědnosti během výuky
- 1991- založení profesního sdružení pedagogů
 - Asociace výtvarných pedagogů
 - snaha o zprostředkování didaktiky výtvarné výchovy a teoretických poznatků mezi učiteli v praxi

Čtyři pojetí výtvarné výchovy

- Pojmenovány Janem Slavíkem:
- *„...i přes zřetelnou rozrůzněnost a svébytnost jsou všechny pevně zakotveny ve sféře jedinečných vlastností výtvarného projevu, zejména v jeho uměleckých polohách a v jeho expresivitě.“ (slavík160)*
- Pluralitní tendence v současné výtvarné výchově

Čtyři pojetí výtvarné výchovy (dle Slavíka)

- Art- centrické pojetí
- Video-centrické
- Gnozeo-centrické
- Animo-centrické

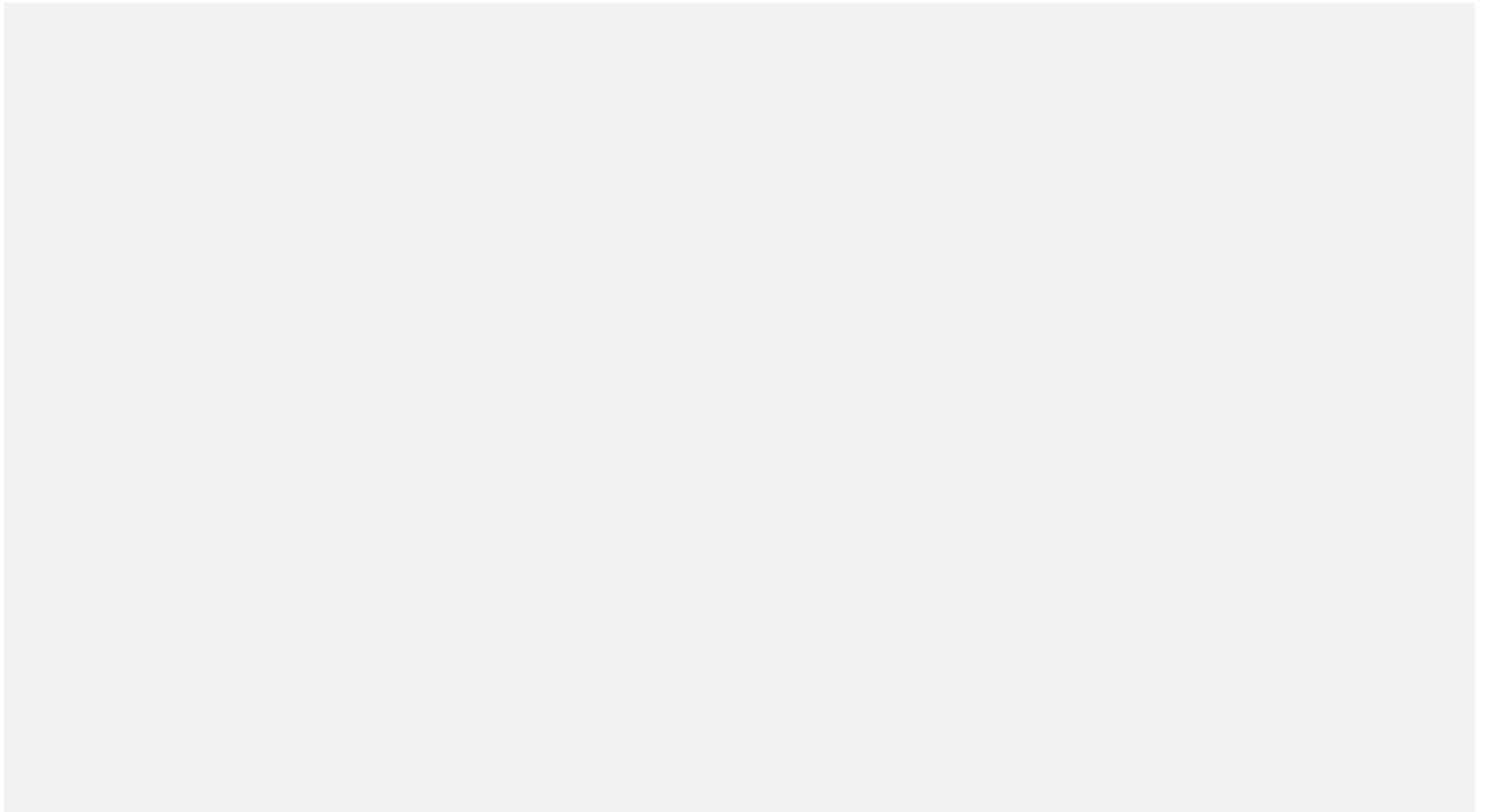
Art-centrické pojetí

- **Zážitek-dialog-interpretace**
- Snaha posílit uměleckou a estetickou formu.
- Snaha o oživení vztahu mezi profesionální výtvarnou tvorbou a výchovou umění a lepšímu pochopení významu umění, poezie, tance a jiných uměleckých
- V USA- termín „art literacy“- umělecká gramotnost
- Prof. Horáček
- Igor Zhoř
- Publikace: V dialogu s uměním

Art-centrické pojetí

- *„Prvořadým úkolem je probuzení zájmu o umění...prostřednictvím poutavých detailů pak umění nabízí citový zážitek a otvírá prostor pro osvojování informací o vývojových etapách dějin umění..“* (hor 1994- str 9-10)
- Dále jako cíl stanovuje schopnost číst významy uměleckého díla
- Art-centrické tendence mají blízko k francouzskému hnutí *Nové výchovy*- např. využívají termín animátor a tatáž k myšlence : **Zážitek-dialog-interpretace**
- Také se nachází blízko k pojetí **galerijní animace**

Art-centrické pojetí: Osobnosti

Gnozeo-centrický proud

- Umění a tvorba má být prostředkem výrazové komunikace-jedinec tím poznává nejen sám sebe, ale také okolní svět
- Inspiračními téma je oblast umělecké výtvarné tvorby
- **Orientace na každodenní zkušenost dítěte**
 - Tu chce tento směr obohacovat, mapovat a obzvlášťňovat skrze výtvarnou tvorbou
 - Výtvarná tvorba se stává pro dítě výpovědí a prostředkem objevování světa okolo něj (Roeselová, 1993)

Gnozeo-centrický proud

- Výtvarná tvorba není pouhým cílem, ale prostředkem k objevování sebe sama i okolního světa
- Publikace: Námět ve výtvarné výchově
- Tématické řady:
- Důležitým prvkem je námět a komunikativní vlastnosti výtvarného projevu
- tvorba probíhá v rámci „zřetězení“ do výtvarných řad a projektů. Ty mají sloužit k podpoře výtvarného myšlení. Tyto řady vedou k lepším a hlubšímu pochopení tématu z několika stran. Trvají delší dobu

Video-centrický proud

- Těžiště výtvarné výchovy spatřuje v jejím vizuálním charakteru
- Důraz je kladen na proces výtvarného vnímání
- Příklon elektronických médiím

- Navazuje na přednášku S.T.Coombse (teoretik výtvarné výchovy) prezentované v roce 1981 na světovém kongresu INSEA v Rotterdamu. Dle Coombse by výtvarná výchova měla vést mladého člověka myslet vizuálně. Razí důraz na vizuální komunikaci a vizuální gramotnosti

Gnozeo-centrický proud

- *„Vizuální gramotnost je obecná schopnost dívat se kulturníma očima, zohledňovat a uvědomovat si kulturní prizmata, jejichž prostřednictvím vnímáme svět a která jsou od prvopočátku civilizace formována uměleckými projevy.“ (slavík 162)*

Vančát

- Publikace:
- Proč potřebujeme výtvarnou výchovu, 1991
- Výtvarná výchova v době postmodernismu, 1991

- Důraz na uměleckou kultivaci obyvatel jakožto celospolečenské nutnosti

Podobnosti Art-centrismu a Video-centrismu

- Mají těsný vztah k výtvarnému umění a jeho různým výrazovým prostředkům
- *„ Zároveň se obě pojetí obracejí k umění především jako k laboratoři, v níž kultura zkoumá své vztahy ke světu a vybírá ty vzorce vnímání, které nejpřiléhavěji vyhmataávají vývoj společnosti. Není náhodou, že oba programy se zajímají především o moderní umění, v němž jsou všechny proměny nejlépe patrné.“(slavík 163)*

Animo-centrické

- Důraz na poznání sebe samého jakožto tvůrce i příjemce výtvarného díla
- Výtvarná tvorba je prostředkem poznávání vlastního nitra
- Snaha nalézat cestu sám k sobě, ale i k ostatním lidem
- Má blízký vztah k psychoterapii
- Oproti video-centrické tendenci je smyslový zážitek vnímán
- Důraz na expresivitu výtvarné tvorby
- Učitel má blízko arteterapeutovi nebo psychoterapeutovi

Představitelé:

- J. David-
- Publikace.
- Duchovní a smyslová výchova
- Výtvarná výchova jako smaslový a duchovní fenomén
- M. Pohnerová
- J. Slavík od výrazu k dialogu

Teorie současné výtvarné výchovy

